

Slovenski hmeljar

Prvi slovenski strokovni list za hmeljarstvo

Izhaja štirinajstnevno ♦ Naročnina Din 20.—, za inozemstvo Din 50.—; posamezna številka Din 2.— ♦ Uredništvo in uprava: Celje, Cankarjeva ul. 4, telefon 176

Leto V

Celje, dne 2. novembra 1934

Štev. 22

Postanek savinjskega hmeljarstva

Današnje hmeljarstvo v Savinjski dolini še ni staro, saj sega komaj do polovice prejšnjega stoletja. Zato je tem bolj čudno, da so o postanku te, danes brez dvoma najvažnejše gospodarske panoge v Savinjski dolini, razširjeni le neki megleni pojmi. Tudi vsa naša hmeljarska literatura, ki je razmeroma zelo skromna, o postanku našega hmeljarstva ne pove mnogo, preide preko tega le nekako mimogrede in navaja deloma celo dejstva, ki ne odgovarjajo popolnoma dejanskemu stanju. Res pravega začetnika in utemeljitelja našega današnjega hmeljarstva namreč naša strokovna literatura večinoma sploh ne omenja in je o njem le malo znanega. In vendar je celo sodnim potom ugotovljeno in dokazano, kdo je pravi in dejanski ustanovitelj hmeljarstva v Savinjski dolini. Zato pa je prav in potrebno, da tudi to zadevo temeljito razčistimo.

Prvotno sploh nikjer ni bilo sklenjenih hmeljskih okolišev, kakor jih imamo dandanes, temveč so skušale pivovarne same v svoji neposredni okolici pridelati zase potrebni hmelj. Ker pa so tedaj imeli pravico variti pivo le samostani ter pozneje tudi graščaki in meščani, se je gojil hmelj največ okoli samostanov, gradov in mest. Tako se je tudi v Sloveniji že v davnih časih gojil hmelj in, kolikor je znano, ga omenja zgodovina na posestvih Frižinskih škofov v Škofji Loki v prvi polovici dvanajstega stoletja, v prvi polovici osemnajstega stoletja pa so bili posamezni hmeljski nasadi že tudi okoli Maribora, Ptuja, Velenja itd. Vse to pa so bili le posamezni nasadi, ki so pozneje zopet izginili. Tudi v Žalcu je menda okoli leta 1854 tedanji pivo-

varnar Franc Žuža skušal saditi hmelj, pa mu nekako ni uspeval in je zato svoj nasad zopet opustil. Verjetno so se torej tudi v Savinjski dolini skušali v tistih časih uveljaviti posamezni hmeljski nasadi, vendar pa niso imeli obstanka ter so zopet izginili in jih zato ne moremo smatrati kot temelj našega sedanjega sklenjenega hmeljskega okoliša. Temelji današnjemu savinjskemu hmeljarstvu so bili položeni šele okoli leta 1865 v gradu Novo Celje.

Grad Novo Celje s posestvom vred je pripadal tedaj knezu Salm-Reifferscheidtu, ki ga je leta 1850 kupil od nekega Hausmana. Posestvo je bilo zanemarjeno in ni donášalo nobene prave koristi. Knez Salm pa je imel tudi grad in posestvo Herschberg v Württembergu, kjer je bil njegov dvorni kaplan Peter Hörnes, ki je bil obenem tudi nadzornik njegovih posestev. V tistih časih namreč še ni bilo izšolanih kmetijskih strokovnjakov, temveč so se pripadniki raznih drugih stanov zanimali za kmetijstvo in se v tej stroki izpopolnjevali. Tako se je tudi Peter Hörnes zelo zanimal za kmetijstvo ter oskrbovanje velikih posestev in si pridobil mnogo znanja iz kmetijskega gospodarstva in trgovine. Zato ga je knez Salm tudi imenoval za svojega gospodarskega svetovalca in nadzornika svojih posestev. Ko je knez Salm prevzel Novo Celje in videl, da mu posestvo ne donáša nobene prave koristi, je poklical v Novo Celje svojega gospodarskega svetovalca Petra Hörnesa in mu naročil, da si posestvo ogleda in stavi potrebne predloge, kako bi se tudi na tem posestvu dalo dobičkanosno gospodariti. Peter Hörnes je res prišel okoli l. 1860 v Novo Celje, si posestvo ogledal ter z ozirom na talne, klimatične in krajevne razmere predlagal, naj se začne saditi hmelj. Salm se je s predlogom strinjal in naročil Hörnesu, naj tozadevno vse po-

irebno ukrene. Hörnes se je vrnil v Herschberg, tamkajšnjega grajskega vrtnarja Josipa Bilgerja temeljito priučil hmeljarstvu in ga nato s potrebnimi hmeljskimi sadeži poslal v Novo Celje, kjer ga je na Hörnesovo priporočilo knez Salm imenoval za oskrbnika tega posestva. Bilger je, kakor mu je naročil in ga poučil Hörnes, v Novem Celju nasadil württemberski hmelj, ki se je v novem kraju prav dobro obnesel. Zgledu kneza Salma so sledili tudi drugi graščaki in veleposestniki v okolici, predvsem baron Warsberg in pl. Hackelberg, si preskrbeli v Novem Celju potrebne sadeže in začeli tudi saditi hmelj. Prav tako so se okoliški kmetje po nasvetu kneza Salma začeli pečati s hmeljarstvom. Tudi ti so potrebne sadeže dobili v Novem Celju in sicer delno celo zastoj kot posebno nagrado pri košnji; za vsak dan košnje je namreč prejel vsak kosec poleg običajne plače še določeno število hmeljskih sadežev kot posebno nagrado. Seveda so se kulture hmelja kmalu oprijeli tudi drugi, večji in manjši posestniki v okolici, predvsem v Braslovčah, Žalcu, Mislinju itd. Potrebne nasvete in navodila za kulturo hmelja je nudil novim hmeljarjem seveda v prvi vrsti oskrbnik v Novem Celju, Josip Bilger, ki je pozneje izstopil iz knezove službe ter živel v Žalcu, Petrovčah ter tam leta 1894 umrl. Peter Hörnes je kot nadzornik Salmovih posestev tudi pozneje še ponovno prišel v Novo Celje nadzorovat gospodarstvo in je pri tem z zadovoljstvom ugotovil, da se v Savinjski dolini razvija polagoma nov, samostojen hmeljski okoliš, kateremu je položil temelj vprav on sam. Hörnes je bil zadnjič v Novem Celju leta 1886, leta 1889 pa je v mestu Radolfzell v Nemčiji umrl.

(Dalje prihodnjič.)

Razno

Zunanja trgovina 1933. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je izdal svoje obširno letno izvestje za 1933, v katerem je temeljito obdelana mednarodna in naša zunanja trgovina. Pri tem je izčrpno obravnavana tudi naša trgovska in devizna politika ter vsi lani sklenjeni trgovski sporazumi. Podatki o uvozu naših izdelkov so posneti tudi po uradnih statistikah posameznih držav. Glede gibanja naše zunanje trgovine je zavod zbral vse podatke, ki bi mogli koristiti našim izvoznikom, jih uredil po posameznih državah in vrstah izdelkov ter izpopolnil z raznimi pojasnili in statističnimi pregledi. Tako je letos obširno pojasnjeno v posameznih državah vprašanje zlate valute, deviznih predpisov, carinskih izprememb, kontrole uvoza in izvoza, javnih in privatnih dolgov ter gibanje naše zunanje trgovine v odstotkih in tabelah po naših in tujih podatkih. Knjiga je vezana, obsega 730 strani in stane 110 Din ter vredna polnega priporočila.

Zbirajte in prispevajte v tiskovni sklad!

Moški in ženski cvet na eni in isti rastlini hmelja ter tudi na enem in istem poganjku je opazil letos neki hmeljar in ga poslal našemu uredništvu, da mu razjasnimo to »igro prirode«. Opazil je ta pojav na prvoletnem hmelju, ki je bil koncem maja precej poškodovan po toči. Dotični sadež je imel dva poganjka: na prvem so se razvijale kobule kakor navadno, na drugem pa mešano moški in ženski cveti skupno. Nekaj podobnega je opazil isti hmeljar tudi leta 1925, ko mu je tudi v maju toča tako oklestila hmelj, da je moral iz zalistnikov napeljati nove poganjke. In dočim so se na enem razvile normalne in celo vprav lepe kobule, so bili na drugem izključno le moški cveti. Pripomniti moramo, da taki pojavi niti niso tako redki in da jih niti ne moremo smatrati toliko kot igro prirode, temveč bolj kot boj za obstanek. Kakor znano, je hmelj dvoidna rastlina, tako, da ima ena le ženske in druga le moške cvete. Ker pa gojimo izključno le ženske rastline in celo stremimo za tem, da se cveti ne oplojuje, rastlina pa po svoji prvobitnosti teži za oplodnjo, odžene včasih tudi ženska rastlina poganjke z moškimi cveti ali pa celo na enem in istem poganjku moške in ženske cvete skupaj. To je boj za obstanek, težnja za prirodnim spolnim razmnoževanjem, v katerem skušamo rastlino ovirati. Seveda pa opazimo take pojave zlasti tedaj, ako je hmeljska rastlina ovirana v svojem normalnem razvoju, če je n. pr. pozebla, ali pa je poškodovana po toči itd. Omenjenemu hmeljarju se za njegovo pozornost zahvalujemo in prosimo tudi druge, da nam vse take in druge abnormalnosti, ki jih opazijo v razvoju hmeljske rastline, vedno sporočijo.

Počasi gre kupčija letos od rok in dalje kakor navadno imamo hmelj shranjen doma. Večinoma smo ga pobasali in sedaj čakamo kupca. Toda nesreča nikoli ne počiva. Zato je dobro, da imamo hmelj za vsak primer tudi zavarovan zoper požar. To zavarovanje nam oskrbi najbolje Vzajemna zavarovalnica, ki prevzema tudi vsa druga zavarovanja. Obrniti se je treba le na njenega poverjenika, ki je v vsaki župniji.

Ceno pivu zvišali hočejo pivovarne na Češkoslovaškem, če ne bo država znižala davka na pivo, češ, da so se surovine znatno podražile. Pri tem pa menda pivovarnam le še ne gre tako slabo, saj bo n. pr. Smichovska pivovarna izplačala za leto 1933/34 svojim delničarjem isto dividendo kakor lani, namreč 32½% t. j. 1300 Kč (2380 Din) na delnico, kar gotovo ni malo. Prav tako bodo ostale pivovarne izplačale letos večinoma slične dividende kakor lani.

Hmeljarska poročila

Savinjska dolina: V kupčiji je nadalje mirno razpoloženje in prometa razmeroma malo. Poleg drugega tudi težkoče z nemškimi nakazili znatno ovirajo živahnejšo kupčijo. Cene pa so ostale nespremenjene in notira boljše blago prejkoslej 20–40 Din, slabše pa 10–20 Din za kg. Ker je najboljše blago že redko in le še v čvrstih rokah, je bilo zadnji čas več zaključkov le za drugo- in tretjeverstno blago po 15–25 Din za kg. Prodanega je iz prve roke nad ¾ letošnjega pridelka.

Vojvodina: Pri prav mirnem razpoloženju notira letošnji hmelj 10–30 Din za kg. Nekaj več prometa je bilo le za cenejše blago po 10–15 Din za kg. Računa se, da je 80% pridelka iz prve roke že prodanega.

Češkoslovaška: Pri zopet bolj živahni kupčiji in čvrsti tendenci notira letošnji žateški hmelj 62 do 73 Din, prvovrstno izbrano blago tudi do 76 Din za kg. Presoja kakovosti je vedno manj stroga. Prodano iz prve roke je že nad 90% pridelka. Znamkovanih je v Žatcu dosedaj 94.818 stotov letošnjega pridelka. Tudi v Roudnici in Ušičku je kupčija živahna in se plačuje 50–60 Din, za pozni hmelj iz Dube pa 36–43 Din za kg; neprodane zaloge v prvi roki znašajo le še par sto stotov. Prvovrstni kakovosti in zlasti tudi brezhlebnosti barvi letošnjega pridelka je pripisati okolnost, da je češkoslovaški hmelj letos v tem času iz prve roke tako močno razprodan kakor že davno ne.

Nemčija: V hmeljski kupčiji je razpoloženje razmeroma mirno in le semtertja zopet nekoliko oživi. Na tržišču v Nürnbergu se trži letošnji Hallertau po 93–102 Din, Hersbruck po 77–83 Din, srednji Tettnang po 96–102 Din in Württemberg po 94 Din za kg; zaloge na tržišču so precejšnje. V posameznih okoliših se nakupovanje iz prve roke počasi nadaljuje in plačuje za prvovrstno izbrano blago do 112 Din in za prvovrstno po provenienci 83–105 Din, drugovrstno 79 do 96 Din, tretjevrstno 73–81 Din in za slabše blago 24 do 39 Din za kg. Računa se, da je iz prve roke že prodanega 57.150 stotov in neprodanega največ še 5000 stotov letošnjega pridelka. Zaključna tendenca je zadnji čas na tržišču in v posameznih okoliših mirna, vendar cene čvrste. Za lanski pridelek je zopet več zanimanja in se plačuje za Hallertau 52–60 Din za kg, vendar cene popuščajo. Za starejše letnike pa ni zanimanja.

Francija: Na tržišču je zanimanje prav živahno in zaključna tendenca čvrsta. Za boljši hmelj se plačuje 28–46 Din, za slabši pa 17–28 Din za kg. Iz prve roke so zaloge že docela razprodane in se le težko najde semtertja še neprodana kaka manjša partija. Producenti so razmeroma slabo odrezali, ker so prodajali prehitro v začetku sezone po razmeroma nizkih cenah.

Belgija: Položaj na tržišču je precej nejasen, deloma je kupčija mirna, semtertja pa tudi precej živahna. Cene so ostale v glavnem nespremenjene in notira Poperinghe 24 Din, Alost pa 24–33 Din za kg.

Anglija: Po zadnjih podatkih sodeč bo letošnji pridelek za 20% večji, kakor je bil lanski, in se računa, da bo znašal vsaj 130.000 stotov. Ves pridelek se dovažja v skladišča, kjer bo razreden in bonitiran. Ves hmelj, ki ga je kdo pridelal več, kakor mu je bilo predpisano, se oddeli posebej in tvori takozvano »kvoto B« ter zaenkrat ne bo naprodaj. Z vnovčevanjem hmelja se še ni pričelo. Uvoženi inozemski hmelj že zacarinjen pa notira v Angliji žatec 95–121 Din, savinjski 60 do 74 Din in poljski 42–74 Din za kg franko London (angl. uvozna carina 17 Din za kg).

Amerika: Tržišče je nadalje mirno, zaključna tendenca slaba in cene so še popustile. Prometa je razmeroma malo in se dobavlja le blago iz prejšnjih terminskih zaključkov. Tako notira sedaj letošnji pridelek 20–25 Din, lanski 15–21 Din in starejši letniki

8–15 Din, inozemski hmelj že zacarinjen pa letošnji 83–96 Din in lanski 66–88 Din za kg. Za inozemsko blago je tendenca čvrsta in se za lepše blago zahtevajo višje cene. Za domače blago pa ponudba deloma prekaša povpraševanje in se trži letošnji Sacramento iz prve roke že po 14 Din, Mendocina po 13 Din in izbrani prvovrstni Oregon po 18 Din za kg.

Najvišje cene, plačane zadnji čas za najboljši hmelj raznih provenienc, so bile naslednje:

Nemčija (Tettnang)	97 Din za kg
Češkoslovaška (Žatec)	75 Din za kg
Francija (alzaški)	45 Din za kg
Jugoslavija (savinjski)	40 Din za kg
Poljska (wolinjski)	33 Din za kg
Belgija (Alost)	31 Din za kg
Amerika (kalifornijski)	25 Din za kg

Vse cene na inozemskih tržiščih so preračunane po pariteti v Zürichu.

Splošno. Kupčija je zadnji čas povsod razmeroma mirna in le za prvovrstno blago tendenca čvrsta. Vnovčenje angleškega hmelja, ki bo v kratkem pričelo, znatno pritiska na ceno in razpoloženje v kupčiji. Dokler ne bodo pričele nakupovati v večjem obsegu ameriške pivovarne in ne bo tudi v Angliji kupčija v teku, na večjo živahnost skoro ni računati.

Preglejte in upoštevajte oglase!

VAM, HMELJARJI,

**NUDI PO ZNATNO ZNIŽANIH
CENAH VSAKOVRSSTNO MA-
NUFAKTURNO IN MODNO
BLAGO ZA MOŠKE IN ŽEN-
SKE V ZELO BOGATI IZBIRI
STARA DOMAČA TRGOVINA**

VALENTIN HLADIN, CELJE

PREŠERNOVA ULICA -- POLEG MARIJINE CERKVE

**TOČNA IN SOLIDNA // PRIDITE IN PRE-
POSTREŽBA! PRIČAJTE SE!**

**Če hočete za svoj denar
kupiti res dobro, tedaj kupite**

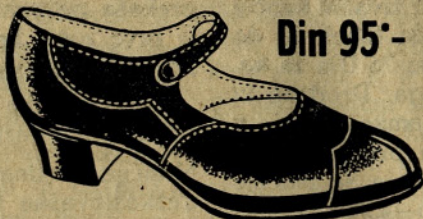
PeKo

**čevlje, kajti kupili boste čevlje,
ki so vredni tega denarja.**

Din 95'-

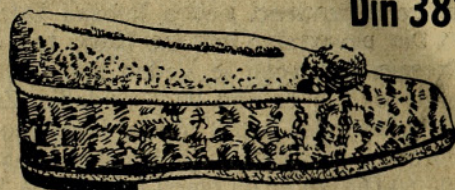
Lep moški čevlj najnovejše oblike iz rjavega ali črne usnja z usnjenim podplatom. Moški visoki čevlji najnovejše oblike Din 145.— in Din 165.—.

Din 95'-

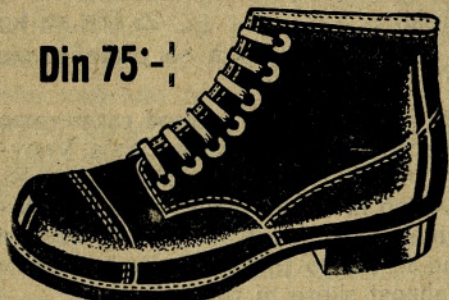
Ličen čevlj iz črne ali rjavega usnja za vsakodnevno nošo, z usnjeno peto. Sličen, šivan Din 125.—.

Din 38'-

Za doma. Tople in močne copate Din 38.—

Din 75'-

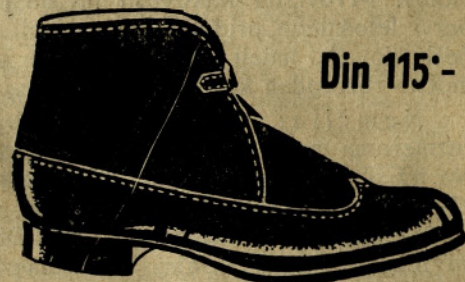

Visok fantovski in deklinški čevlj za slabo vreme, rjav ali črn boks. Od št. 25—30 Din 75.—, od št. 31—35 Din 95.—, št. 36—39 Din 125.—.

Din 155'-

Rjav čevlj po zadnji modi, komb. z imit. kuščarice. Nizke usnjene pete.

Din 115'-

Čevlj iz sukna za hladne dneve, visoko obšit z usnjem, posebno prikladen za občutljive ali ozebljene noge.

Največja izbira vseh vrst čevljev. Na zalogi imamo tudi prave gojzerce. — Naši čevlji so izdelani le s la usnjenimi podplati, ki so v vsakem pogledu boljši od gumi podplatov, kateri povzročajo jako potenje nog in s tem tudi bolečine in obolenja. Kupujte le čevlje z usnjenimi podplati!

PEKO d. z o. z. Celje, vogal Aleksandrove in Kocenove ulice

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje. Denar je pri njej naložen popolnoma varno. Za hranilne vloge jamči poleg rezervin hiš nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem

Ljudska posojilnica v Celju

v novi, lastni palači

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

na voglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice